Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 15942

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 juli 1965
Kadaster deel/nr	82855/37

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Gasselte	Aa en Hunze	Drenthe

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Gasselte	I			280

*Omschrijving***

Inleiding

Op de rand van de hoge es gebouwd in aanleg wellicht nog tweede helft 13de-eeuwse kerk, die in de loop van haar bestaan vele malen is verbouwd en hersteld, onder meer na verwoestingen in de 16de en 17de eeuw. Een smalle raamnis en een dodennisje dateren van omstreeks 1450; de dakruiter, met klok uit 1603, van 1787. In 1851 werd boven schip en koor een doorlopend gepleisterd tongewelf aangebracht en werden de buitenmuren gepleisterd. Deze afwerklaag werd na 1945 verwijderd en vervangen door een witte verflaag. Tijdens de restauratie van 1963 werden in de noordmuur de bouwsporen aangetroffen van twee muraalbogen, die kunnen wijzen op romano-gotische koepelgewelven. Het smalle dichtgezette spitsboogvenster in de noordmuur werd reeds in de gotisch periode door de muraalboog heen gebroken, hetgeen betekent dat toen reeds de gewelven waren ingestort of dat deze nooit werden uitgevoerd. Bij voornoemde restauratie werden de omtrekken van de muraalbogen in het pleisterwerk aangegeven, evenals die van het kerkhofpoortje in de noordmuur, dat in 1787 tijdens een verbouwing werd dichtgezet. Een steen in de noordmuur, welke zich vroeger boven de hoofdingang aan de westzijde bevond, herinnert aan deze verbouwing onder leiding van de architect A. Meursing. Bij deze gelegenheid werden voorts in het koor twee vensters verplaatst en werd het middelste venster dichtgezet. Getuige een gedenksteen in de zuidmuur werden in 1957 kerk en toren hersteld.

Omschrijving

Eenvoudig witgeschilderd zaalkerkje met driezijdige koorsluiting en met geglazuurde blauwe pannen belegd schilddak, waarop aan de westzijde een met houten dakspanen beklede dakruiter met ingesnoerde, leiengedekte naaldspits met torenhaan. Schip en koor zijn

regelmatig ingedeeld door rondboogvensters met houten tracering. Ingang aan westzijde; kerkhofpoortje in de noordmuur. In het INTERIEUR, dat is belegd met rode en grijze plavuizen, zijn onder meer van belang:

- de zeskante eikenhouten preekstoel met klankbord van omstreeks 1630, met nisversiering op de panelen, cartouches op de bovenrand en ebbenhouten inlegwerk; de knop van de kuip werd in 1963 aangebracht;

- het laat-17de-eeuwse (1681) houten offerblok (armpaal) met ijzerbeslag;

- het koperen doopbekken uit 1696 op smeedijzeren standaard uit omstreeks 1780;

- de vroeg-17de-eeuwse avondmaalstafel in Hollandse Renaissancestijl;

- voor de verhoogde koorvloer een sarcofaagdeksel uit de 9de of 10de eeuw en, in de vloer van het koor, twee 18de-eeuwse zerken, gewijd aan respectievelijk schulte Jan Alingh en Jan Hilbingh, lid van de landdag;

- tegen het koor twee vermoedelijk 13de-eeuwse sarcofaagdeksels, waarvan de een van rode Weserberglandsteen, de ander van Gildehauser zandsteen.

Het van oorsprong tweeklaviers ORGEL werd in 1840 gemaakt door orgelmaker J.C. Scheuer uit Zwolle voor de Hervormde Kerk te Woudsend. Dit instrument werd in 1938 vervangen door een orgel van de firma Bakker en Timmenga te Leeuwarden, die het Scheuer-orgel overnamen en in gedemonteerde staat bewaarden tot het in 1992 werd aangekocht door de kerkvoogdij van Gasselte. In de dakruiter bevindt zich een klokkenstoel met klok van F. van Butgen uit 1603 (diam. 80 cm).

Waardering

In aanleg wellicht nog tweede helft 13de-eeuws kerkgebouw van algemeen belang wegens:

- ouderdom en bouwgeschiedenis;

- de sobere, maar verzorgde vormgeving;

- de waardevolle interieur-onderdelen;

- de markante ligging aan de rand van de hoge es.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024